

Introducere

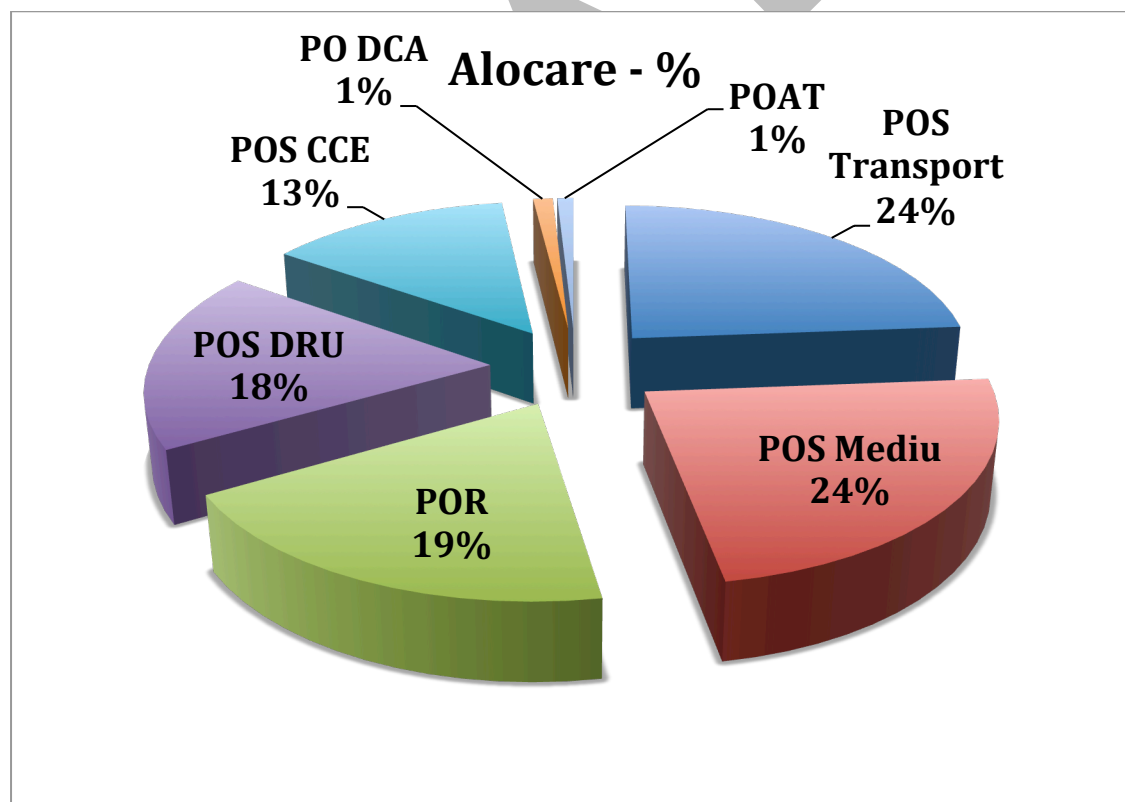
Procesul de planificare a dezvoltării la nivel regional oferă o bază strategică esențială pentru includerea măsurilor și a proiectelor implementate la nivel regional în viitoarele programe de finanțare, indiferent de sursele de finanțare ale acestor programe.

În procesul de elaborare al Planului pentru Dezvoltare Regională 2014-2020, ADR Vest a plecat de la următoarele aspecte:

- Analiza la nivel de programe operaționale a perioadei 2007 -2013;
- Corelarea cu Strategia Europa 2020;
- Activarea structurilor parteneriale regionale;
- Elaborarea studiilor și analizelor regionale;
- Analiza diferențelor față de perioada 2007-2013.

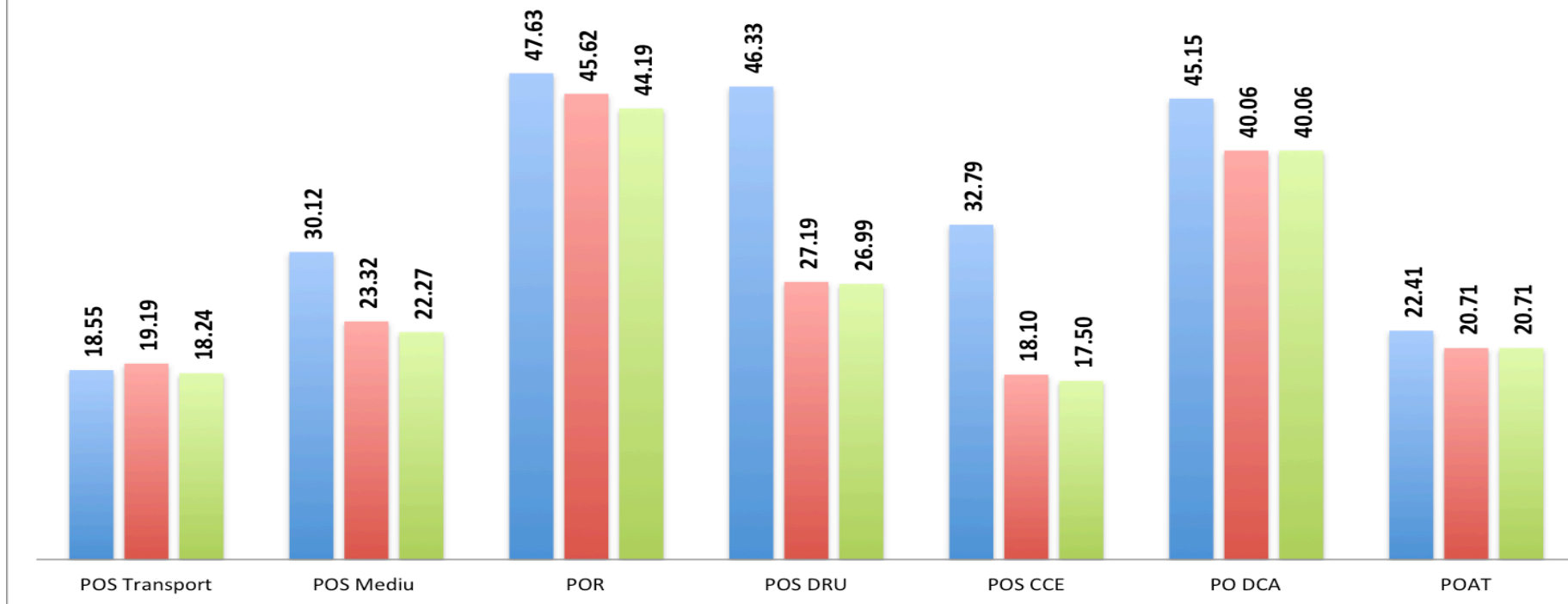
a) Analiza absorbției în perioada 2007-2013 (stadiul la 30 noiembrie 2013 conform Ministerului Fondurilor Europene)

Cele 19,8 miliarde de euro de care România a beneficiat în perioada 2007-2013 au fost împărțite în 7 programe după cum este prezentat în figura de mai jos.

Situație plăți pe fiecare Program Operațional - % față de alocare

■ Plăți interne către beneficiari ■ Declarații transmise la CE ■ Plăți intermediare de la CE

Plăți către beneficiari: 32,536 miliarde lei (aproximativ 7,35 miliarde Euro).

Declarații transmise către CE: 5,153 miliarde Euro

Plăți intermediare de la CE: 4,988 miliarde euro

b) Corelarea cu Strategia Europa 2020

În ceea ce privește abordarea strategică avută în vedere pentru perioada post 2013, Comisia propune un număr de 11 obiective tematice pe care fiecare din cele cinci fonduri ale CSC va trebui să le sprijine, în vederea atingerii **obiectivelor Strategiei Europa 2020:**

1. Consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și a inovării;
2. Îmbunătățirea accesului și a utilizării, precum și creșterea calității tehnologiilor informației și comunicațiilor;
3. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului agricol (în cazul FEADR) și a sectorului pescuitului și acvaculturii (pentru FEPAF);
4. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele;
5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și a gestionării riscurilor;
6. Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor;
7. Promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore;
8. Promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă;
9. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei;
10. Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții;
11. Consolidarea capacității instituționale și o administrație publică eficientă.

Pentru fiecare stat membru în Strategia Europa 2020 sunt prezentați o listă de indicatori.

În luna octombrie 2011, Comisia Europeană a prezentat proiectul unui pachet legislativ referitor la Politica de Coeziune, respectiv Politica Agricolă Comună și Politica Comună pentru Pescuit, pentru perioada 2014-2020, stabilind astfel principalele elemente de abordare integrată a programării acțiunilor structurale și a implementării acestora pentru o dezvoltare inteligentă și durabilă la nivel european, național, regional și local.

Comisia Europeană va adopta, prin act delegat sau ca anexă a Regulamentului General, **Cadru Strategic Comun**, document care va transpune obiectivele UE în acțiuni cheie de utilizare a fondurilor comunitare și va orienta strategic procesul de programare la nivelul statelor membre, facilitând coordonarea sectorială și teritorială a intervențiilor, precum și coordonarea cu celelalte politici și instrumente relevante ale UE.

Plecând de la stadiul actual al negocierilor, se preconizează că regulamentele europene pentru perioada 2014-2020 vor fi aprobate spre sfârșitul anului 2013, ceea ce impune ca procesul de programare la nivel național să se desfășoare în paralel cu negocierile de la nivel european.

În luna noiembrie 2013, Parlamentul European a aprobat **Cadrul Financiar Multianual 2014-2020**. Bugetul general al UE pentru 2014-2020 este de **960 de**

miliarde pentru angajamente și de 908 miliarde pentru plăți efective și este numit buget "de investiții", cu 3,5 și 3,7 puncte procentuale mai puțin decât bugetul pe 2007-2013.

Bugetul UE este împărțit în 6 capitole:

- 1A "COMPETITIVITATE PENTRU CREȘTERE ECONOMICĂ ȘI LOCURI DE MUNCĂ", VA INCLUDE CONECTAREA EUROPEI – 125.614 milioane Euro ;
- 1B "COEZIUNE ECONOMICĂ, SOCIALĂ ȘI TERITORIALĂ" – 325.149 milioane Euro;
- 2 "CREȘTERE DURABILĂ: RESURSE NATURALE", VA INCLUDE UN PLAFON PENTRU CHELTUIELI LEGATE DE PIAȚĂ ȘI PLĂȚI DIRECTE – 373.179 milioane Euro;
- 3 "SECURITATE ȘI CETĂȚENIE"- 15.686 milioane Euro;
- 4. "EUROPA GLOBALĂ" – 58.704 milioane Euro;
- 5. "ADMINISTRAȚIE", VA INCLUDE UN PLAFON SUB-ADMINISTRATIVE PENTRU CHELTUIELI- 61.629 milioane Euro;
- 6 "COMPENSAȚII"- 27.000 milioane Euro.

ALOCARE PENTRU ROMÂNIA

În exercițiul financiar multianual 2014-2020, România va beneficia de **39,88 mld. euro** – fonduri structurale și de coeziune și fonduri destinate agriculturii - față de **33,5 mld. Euro**, cât i-a fost alocat în perioada 2007-2013. România va primi pentru programele operaționale, între 2014-2020, **21,82 mld. euro**, cu 10% mai mult față de alocările din perioada 2007-2013 (**19,8 mld. euro**). Pentru Politică Agricolă Comună (PAC), România va primi **17,5 mld. euro**, cu 27% mai mult față de alocările din actualul exercițiu financiar multianual al Uniunii (**13,8 mld. euro**).

c) Activarea structurilor partenariale

La nivel național

Pe baza Cadrului Strategic Comun, fiecare stat membru va trebui să elaboreze, în parteneriat cu partenerii săi și în dialog cu Comisia, un set de documente de programare, respectiv Contractul / Acordul de Parteneriat care este documentul strategic național care fundamentează și stabilește obiectivele tematice de dezvoltare și alocare indicativă de fondurilor europene în perioada 2014-2020 și programe subsecvente, care vor transpune elementele prevăzute de Contractul / Acordul de Parteneriat și care vor conține angajamente ferme ale SM privind îndeplinirea obiectivelor UE prin programarea fondurilor comunitare.

În ședința din 13 iunie 2012, Guvernul României a aprobat Memorandumul cu tema „Aprobarea acțiunilor și documentelor privind pregătirea accesării și implementării fondurilor europene în perioada 2014-2020”. Prin acest memorandum, MAEur a elaborat un set de orientări metodologice privind stabilirea liniilor directe pentru procesul de programare a fondurilor europene nerambursabile astfel încât să se asigure o coordonare coerentă și unitară a procesului de elaborare a documentelor de programare pentru perioada 2014-2020. De asemenea, memorandumul stabilește principalele elemente privind

organizarea și funcționarea cadrului partenerial, astfel încât să se realizeze formalizarea cadrului instituțional care să corespundă abordărilor comunitare.

Memorandumul stabilește structurile partenoriale cu rol consultativ implicate la nivel național, respectiv:

- Comitetul Interinstituțional pentru Acordul de Parteneriat (CIAP)
- 12 Comitete Consultative:
 - *10 comitete tematic*e organizate pentru următoarele domenii: Transporturi; Mediu și schimbări climatice; Competitivitate și eficiență energetică; Comunicații și tehnologia informațională; Educație; Ocupare, incluziune socială și servicii sociale; Servicii de sănătate; Turism, cultură și patrimoniul cultural; Dezvoltare rurală, agricultură și pescuit; Administrație și bună guvernare;
 - *2 Comitete Consultative*, respectiv **Comitetul Consultativ privind Dezvoltarea Regională (CCDR)** și Comitetul Consultativ privind Coeziunea Teritorială (CCCT).

Rolul Comitetelor consultative este de a stabili și prioritiza investițiile la nivel sectorial și regional, pe baza documentelor realizate în cadrul mai multor grupuri de lucru subsecvente. Propunerile formulate de comitetele consultative vor fi dezbătute în CIAP, la nivelul căruia este agreată gruparea domeniilor de intervenție corespunzătoare fiecărui document de programare, precum și principalele elemente privind modalitățile de implementare, monitorizare și evaluare. Comitetele consultative sunt coordonate de ministerele de linie în colaborare cu Ministerul Fondurilor Europene.

Rolul Comitetului Interinstituțional pentru Acordul de Parteneriat (CIAP) este de a valida diversele etape ale elaborării Acordului de Parteneriat, precum și a Programelor subsecvente. Membrii acestui comitet sunt reprezentanți la nivel de decizie din cadrul ministerelor de linie, reprezentanți ai autorităților locale și regionale, precum și reprezentanți ai societății civile, al structurilor asociative locale, al unor organizații din mediul economic și social, academic, universitar și științific. CIAP este coordonat de Ministerul Fondurilor Europene.

În legea 315/2004 privind dezvoltarea regională apare și **Consiliul național pentru dezvoltare regională** este structura națională de tip partenerial, cu rol decizional privind elaborarea și implementarea obiectivelor politicii de dezvoltare regională. Consiliul național pentru dezvoltare regională are în componența sa președinții și vicepreședinții consiliilor pentru dezvoltare regională și, la paritate cu numărul acestora, reprezentanți ai Guvernului, desemnați prin hotărâre a Guvernului, inclusiv președintele. Această structură este inactivă în acest moment.

La nivelul Regiunii Vest

În conformitate cu prevederile Memorandumului Guvernului pentru aprobarea acțiunilor și documentelor privind pregătirea accesării și implementării fondurilor europene în perioada 2014-2020, se constituie la nivel regional, Comitetul regional pentru elaborarea PDR - **CRP**, organizat și coordonat de Agenția de Dezvoltare Regională, care asigură și secretariatul acestuia.

La nivel regional, pe baza priorităților tematice naționale și a priorităților regionale identificate, se constituie Grupuri Tematice Regionale (**GTR**), iar la nivel județean se poate constitui Grup de lucru subregional (**GLSR**)¹.

d) Elaborarea studiilor și analizelor regionale

În paralel cu activitatea de actualizare a datelor statistice, ADR Vest a inițiat studii care susțin demersul de planificare:

• **Studiu regional de transport și mobilitate**

Sectorul transport a fost analizat prin prisma elementelor care țin de infrastructură (rutieră, feroviară, aeriană, navală, transport intermodal), dar și la nivelul activităților de transport pe diferitele căi de transport atât a pasagerilor, cât și a mărfurilor.

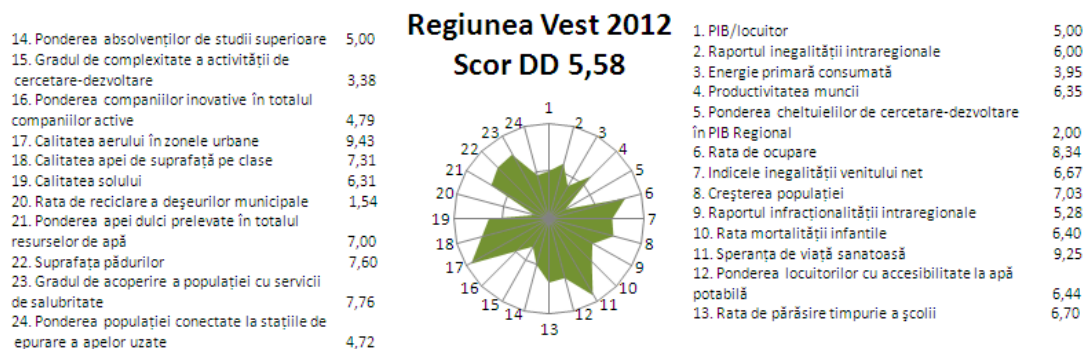
În ceea ce privește analiza mobilității au fost avute în vedere principalele aspecte care țin de populație ca factor determinant al mobilității. Astfel, alături de analiza demografică realizată (scăderea populației, îmbătrânirea) s-a avut în vedere migrația internă și internațională. De asemenea, mobilitatea a fost analizată prin prisma cauzelor acesteia: 1) loc de muncă; 2) mobilitate școlară; 3) turism; 4) mișcarea naturală.

Modelarea mobilității a avut în vedere o ancheta de teren la nivelul celor 42 de unități urbane existente în Regiunea Vest, pentru a înțelege elementele care formează sistemul de transport public, rețeaua de piste de biciclete, rețeaua de parcări publice.

• **Sustenabilitatea – motor al dezvoltării în Regiunea Vest**

Obiectivele specifice ale proiectului au fost legate de asigurarea unui cadru general coerent pentru planificarea și programarea regională (PDR 2014-2020) în perioada de programare post 2013 și implementarea în cadrul demersului programării regionale a unei metodologii suport de măsurare și monitorizare a dezvoltării durabile la nivel regional, în legătură cu obiectivele **Europa 2020**.

Proiectul a constat în elaborarea unei metodologii de analiză a nivelului dezvoltării durabile în Regiunea Vest care să permită o mai bună activitate de programare regională, conectată la direcțiile strategice europene, dar în același timp, bazată pe diagnosticarea resurselor și nevoilor de dezvoltare din prisma sustenabilității intervenției cu proiecte de finanțare.

¹ Detaliat activitate partenerială la nivel regional este prezentată în capitoul 8. Procesul partenerial

- **Studiu de potențial privind dezvoltarea axei Timișoara-Arad centrul de polarizare al dezvoltării în Regiunea Vest**

În cadrul proiectului a fost elaborată o analiză socială, economică și teritorială a orașelor Timișoara și Arad și a localităților limitrofe, o analiză a direcțiilor pentru dezvoltarea axei Timișoara-Arad, și a fost identificat un pachet de proiecte prin care să se asigure dezvoltarea durabilă a celor două orașe și a zonelor limitrofe ale acestora, având la bază avantajul competitiv al fiecăreia dintre ele. Proiectele identificate constituie un punct de plecare pentru autoritățile publice locale în ceea ce privește pregătirea propunerilor de proiecte pentru următoarea perioadă de programare, ele având identificată și sursa de finanțare disponibilă pe următorul pachet de finanțare.

Pe lângă sprijinul oferit autorităților publice locale, studiul rezultat prin implementarea proiectului constituie un suport important în pregătirea documentelor de programare pentru perioada 2014 - 2020 și în elaborarea de scenarii de dezvoltare. El va constitui un instrument de lucru în procesul de planificare regională și un model pentru dezvoltarea urbană integrată și durabilă, bazată pe coeziune economică, socială și teritorială.

- **Creșterea impactului utilizării Fondurilor structurale asupra calității vieții locuitorilor din Regiunea Vest**

Prin acest proiect se urmărește realizarea unui studiu asupra calității vieții așa cum este percepută la nivelul cetățenilor din Regiunea Vest pe baza căruia se va fundamenta un **top al localităților urbane** în funcție de calitatea vieții; crearea unui **Forum Regional**, o structură partenerială care să sprijine activitatea de programare și generare de proiecte; **generearea unui portofoliu de proiecte, ca urmare a studiului realizat și a întâlnirilor Forumului Regional.**

Prin intermediul proiectului a fost dezvoltat un **cadru metodologic** de analiză și monitorizare permanentă la nivel regional a calității vieții, precum și dezvoltarea de acțiuni concrete pentru îmbunătățirea acesteia. Totodată, se are în vedere creșterea **valorii adăugate și a impactului social și economic** al proiectelor, precum și **identificarea și dezvoltarea ideilor de proiecte** cu impact multisectorial și regional finanțate din noua generație de fonduri structurale și alte surse de finanțare.

- **„Servicii pentru creșterea competitivității și specializare inteligentă în Regiunea Vest”**

Proiectul constă în **două activități complementare:**

- **activitatea de evaluare a competitivității în economia regiunii, Activitatea de evaluare a competitivității în economia regiunii** constă în analiza tendințelor existente la nivelul principalelor ramuri ale industriei și specializarea economică de la nivel național - și apoi în special din Regiunea Vest, cu o analiză complementară a politicilor economice.

- **studii de caz sectoriale pentru specializare inteligentă. Studiile de caz** vor fi pregătite pentru sectoarele cheie identificate de prima activitate. Pentru fiecare sector în parte, se va preciza și potențialul de cunoaștere și inovativ al sectorului, respectiv se vor identifica nișele de specializare “smart” (inteligentă), adică subdomeniile care, prin utilizarea eficientă a rezultatelor cunoașterii și inovării, au

potențialul de a acționa ca și factor dinamic al sectorului respectiv. Se vor realiza prin: evaluarea punctelor tari și punctelor slabe ale sectorului productiv, identificarea nișelor de specializare inteligentă în cadrul sectoarelor propuse, identificarea oportunităților care apar la nivelul cooperării dintre mediul de afaceri și activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare.

e) Diferențe față de perioada 2007-2013

În comparație cu perioada de programare 2007-2013, normele propuse pentru instrumentele financiare aferente perioadei 2014-2020 sunt neprescriptive în raport cu sectoarele, beneficiarii, tipurile de proiecte și de activități care urmează a fi sprijinite.

Principalele caracteristici ale viitorului proces de programare sunt:

- **Concentrarea tematică** asupra obiectivelor Strategiei **Europa 2020**² pentru o **creștere inteligentă, durabilă și incluzivă**;
- Posibilitatea de a putea elabora **programe multi-fond** în cazul implementării instrumentelor structurale;
- Oportunități extinse pentru **abordarea teritorială a programării**;
- Un accent crescut pe **performanță și monitorizarea rezultatelor**;
- **Simplificarea** procesului de implementare și un mai bun management al fondurilor;
- Orientare clară către **rezultate – condiționalități** macro-economice și **ex-ante**, cadru de performanță (indicatori de rezultate clari și măsurabili) și rezervă de performanță (5% din alocările naționale);
- **Măsuri integrate**: dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității, investiții teritoriale integrate, operațiuni integrate, planuri de acțiune comune;
- **Se introduce dimensiunea teritorială** pe lângă dezvoltarea regională. Acest nou obiectiv pune accentul în special pe rolul orașelor, pe delimitările geografice funcționale, pe zonele care se confruntă cu probleme geografice sau demografice specifice;
- Dezvoltare urbană va fi finanțată prin strategii care stabilesc acțiuni integrate pentru: **polii metropolitanii și polii urbani**.

² Europa 2020 reprezintă strategia UE de creștere economică pentru următorii zece ani. Într-o lume aflată în permanentă schimbare, UE dorește să devină o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. Aceste trei priorități se sprijină reciproc și sunt în măsură să ajute UE și statele membre să obțină un nivel ridicat de ocupare a forței de muncă, de productivitate și de coeziune socială.